

СТАНДАРДИ ОМЛАДИНСКИХ ПРОСТОРА

(омладински клубови,
омладински центри
и омладински
ресурсни центри)

ПЕНС

Пројекат „У центру одрживе омладинске политике“

Спроводи Омладински савез удружења „Нови Сад омладинска престоница Европе – ОПЕНС“

Финансира Министарство омладине и спорта Републике Србије

Ауторски тим чине:

Национална асоцијација практичара/ки омладинског рада – НАПОР
Јелена Стојановић
Сузана Гајић Јовановић
Немања Обрадовић

Национална асоцијација Канцеларија за младе
Тања Глишић Матић

Кровна организација младих Србије - КОМС
Миљана Пејић

Покрет горана Војводине
Никола Благојевић
Владимир Будалић

Министарство омладине и спорта Републике Србије
Александар Воштић
Емилија Панић

Омладински савез удружења ОПЕНС
Вукашин Гроздановић

Центар за омладински рад
Владимир Козбашић
Вања Калаба

Издавач:

Омладински савез удружења ОПЕНС

Уредник:

Немања Обрадовић

Фотограф:

Владимир Величковић

Дизајн и прелом:

TRID TECH Лазо Сатмари ПР

САДРЖАЈ

1. СВРХА СТАНДАРДА ОМЛАДИНСКИХ ПРОСТОРА	5
1.2. ДОДАТНА ВРЕДНОСТ ЗА СТИЦАЊЕ ЛИЦЕНЦЕ / ОЗНАКЕ	10
2. СТАНДАРДИ ЗА СТИЦАЊЕ ЛИЦЕНЦЕ / ОЗНАКЕ	11
2.1. КАКО ЧИТАТИ И РАЗУМЕТИ ИНДИКАТОРЕ	12
СТАНДАРД I ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ИМА ПРИМАРНУ МИСИЈУ ДА СЛУЖИ ОМЛАДИНСКОМ СЕКТОРУ И МЛАДИМА	14
СТАНДАРД II ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ПРОМОВИШЕ САРАДЊУ	16
СТАНДАРД III ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ИМА КОМПЕТЕНТНИ ЗАПОСЛЕНИ КАДАР	18
СТАНДАРД IV ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ИМА ФУНКЦИОНАЛАН, БЕЗБЕДАН, СИГУРАН ПРОСТОР ЗА МЛАДЕ	21
СТАНДАРД V ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР НУДИ ТОЛЕРАНТНО, ЗДРАВО И БЕЗБЕДНО РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	24

СТАНДАРД VI ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ДОПРИНОСИ РАЗВОЈУ КВАЛИТЕТА ОМЛАДИНСКОГ РАДА И СПРОВОДИ КВАЛИТЕТНЕ ПРОГРАМЕ ОМЛАДИНСКОГ РАДА	26
СТАНДАРД VII ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ОМОГУЋАВА И ПОДСТИЧЕ УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ, УДРУЖЕЊА ЗА МЛАДЕ, ОМЛАДИНСКИХ УДРУЖЕЊА И ЊИХОВИХ АСОЦИЈАЦИЈА	30
СТАНДАРД VIII ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ДОПРИНОСИ РАЗВОЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ	32
СТАНДАРД IX ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ	34
СТАНДАРД X ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОРИ ПРОМОВИШУ И СПРОВОДЕ ПРОГРАМЕ ЗА МЛАДЕ	36
СТАНДАРД XI ТРАНСПАРЕНТНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПРОЦЕДУРЕ И ОРГАНИЗАЦИЈСКЕ ПОЛИТИКЕ	38
ПОЈМОВНИК	40
ОТВОРЕНА ПИТАЊА	43

1. СВРХА СТАНДАРДА ОМЛАДИНСКИХ ПРОСТОРА

Документ *“Стандарди омладинских простора – омладински клубови, омладински центри и омладински ресурсни центри”* (даље у тексту Стандарди), настали су као производ консултативног процеса актера омладинске политике Р. Србије, укључујући Кровну организацију младих Србије (КОМС), Националну асоцијацију практичара/ки омладинског рада (НАПОР), Асоцијацију канцеларија за младе (АКЗМ), ОПЕНС и њихове чланице, као и Министарства омладине и спорта и друга релевантна удружења младих и за младе.

Први нацрт Стандарда сачињен је од стране радне групе из редова горе наведених актера. Нацрт је потом постао предмет консултативног процеса на националном нивоу, а који је вођен од стране КОМС, АКЗМ и НАПОР окупљајућу своје чланице како би пружили конструктивне сугестије за измену и допуну истих, као и стекла репрезентативност јавних расправа на националном нивоу Р. Србије. Пристигле сугестије су разматране на састанцима Радне групе, што доводи до финалног документа Стандарда. Радна група истиче као закључак да креирани Стандарди могу постати предмет поновног ревидирања у циљу вишег степена операционализације Стандарда.

Важно је истаћи да документ **Стандарда не дефинише оснивача тј. управљача омладинских простора**. Омладински простори нису нови актери омладинске политике. Носилац субјективности у омладинском простору је правно лице које оснива простор. Оснивачи могу бити и јавни, цивилни и приватни сектор – јединице локалне самоуправе, канцеларије за младе, организације цивилног друштва, приватне компаније.

Намера Стандарда је да дефинише потребне инфраструктуралне капацитете, као и стандарде програмског тј. сервисног деловања за младе, а који гарантују квалитет и деловање у најбољем интересу младих, док је на носиоцу субјективитета односно оснивачу/управљачу да наведене стандарде и оствари.

У складу са Законом о планском систему Р. Србије (Сл. Гласник РС, бр. 30/2018), а тиме и Законом о младима (Сл. Гласник РС, бр. 50/2011), Националном стратегијом за младе и плановима развоја ЈЛС, указује се све евидентнија потреба за обезбеђивањем простора за младе. Простори пружају подршку младима али и актерима омладинске политике да спроводе мере и програме за младе са циљем остварења благостања младих. Овим документом се дефинишу стандарди омладинских простора, првенствено мислећи на омладинске центре и клубове. Стандардима се дефинише квалитет рада и инфраструктурални капацитети, а чиме се гарантује сигурност, безбедност и здравље младих али и учинковитост програма и мера.

Полазећи од чињенице да су улагања у просторе и програме за младе, вишеструко исплатива, овај документ има **намеру да подстакне јединице локалне самоуправе да уложи додатне напоре и потребне ресурсе за обезбеђивањем простора за младе**. Омладински простори представљају места где се спроводе програми и сервиси за младе који побољшавају положај младих, њихову запошљивост и запошљавање, превенцију одлива мозга и миграција, социјалну искљученост, сиромаштво и потпомаже опште здравље и благостање младих.

Омладински простори су места где се развијају сервиси и програми кроз међусекторску сарадњу, повезујући актере омладинске политике¹³, јединице локалне самоуправе, државне институције као и привредни сектор. Заједничком сарадњом и умрежавањем ресурса и експертисе, долази се до модела сарадње који потпомаже развој потенцијала младих, користећи приступ и простор који је пријемчив младима.

У пракси постоје различити модели простора за младе, укључујући сарадничке просторе¹⁴ (*енг. Co-working spaces*), хабове, омладинске центре и клубове, друштвене центре, мобилне омладинске клубове итд. Такође, поједини програми или пројекти за младе, као и поједина удружења младих и за младе, носе називе омладински

клуб или омладински центар, што доводи до нејасне одреднице и неуједначности појмова када је у питању капацитет и сврха. Овај документ доприноси стандардизацији појмова простора за младе и њихове сврхе, добијајући тиме јаснији преглед системског приступа младима и расположивих ресурса.

Стандарди подстичу унапређење постојећих пракси, укључујући инфраструктурални и програмски оквир, а који осигурава сигурност и безбедност младих као и бољу учинковитост програма за младе.

Анализом стања, уочена је потреба за стандардизацијом три (3) основна простора за младе који се међусобно разликују по сврси али и у просторном и програмском капацитету, а која су предмет овог документа:

1. ОМЛАДИНСКИ КЛУБ¹⁵ - Омладински клуб (*енгл. youth club*) је место/простор где се млади окупљају и проводе слободно време, а у којем се спроводе различити програми, пројекти и активности омладинског рада који подстичу њихов лични и социјални развој. Младима се пружају могућности да постану активни партнери у развоју друштва. Све активности су развојног и процесног карактера, а одржавају се под директном супервизијом компетентних омладинских радника/ца. Омладински клуб може бити основан и вођен од стране удружења младих и за младе, локалне самоуправе, школе, цркве или релевантне институције.

Разлика између омладинског центра и омладинског клуба може се видети и у нивоу учешћа младих у процесима доношења одлука и спровођења активности. У омладинском центру, млади могу бити само „пасивни“ корисници услуга (нпр. учење страног језика, израда веб-сајтова итд), док у омладинском клубу они одлучују како ће клуб изгледати, које ће му бити радно време, учествују у креирању програма, брину о опреми, учествују у спровођењу активности уз супервизију омладинских радника/ца (млади музичари користе простор за вежбање и организовање концерата, млади уз подршку омладинских радника организују филмске вечери након којих се воде дискусије). Због овога млади имају развијенији осећај власништва над омладинским клубом него над центром, доживљавајући га као сопствени простор.

13 В. дефиницију појмова под актери омладинске политике на крају документа

14 Речник омладинске политике – НАПОР, (2015), Нови Сад

15 Ибид

2. ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР – Омладински центар (*даље у тексту ОРЦ*) (*енгл. youth centre*) је место/простор где се млади окупљају да би слободно време испунили на користан начин (хобији попут театра, спорта, плеса), а у одређеним случајевима и ради стицања специфичних знања и вештина. У омладинском центру углавном се спроводе активности које спадају у области вршњачке едукације и рада са младима, нпр. учење страних језика, фотографије, рачунарства. Омладински центар пружа оне активности које недостају у широј заједници, било да су из културне, спортске или образовне сфере и омогућава неформалним групама, удружењима младих и за младе, канцеларијама за младе, њиховим (крвним) савезима да реализују програме и заједнички управљају програмима, а појединим случајевима и простором уколико је омладински центар вођен од стране више актера или савеза. Омладински центар може имати и свој омладински клуб, а у њему се могу спроводити и програми/пројекти који се специфично баве омладинским радом. У овом случају потребно је ангажовати омладинске раднике/це са неопходним компетенцијама. Омладински центар се може посматрати као шири појам од омладинског клуба. У примерима добре праксе, омладински центар представља установу чији је оснивач ЈЛС и која без накнаде подржава актере омладинске политике да одговорно спроводе целокупну омладинску политику на локалном нивоу. Међутим, омладинске центре могу оснивати и удружења младих и за младе, као и њихови (крвни) савези, али исто тако могу бити основани у партнерству између ЈЛС и удружења и њихових (крвних) савеза¹⁶.

2.А. ОМЛАДИНСКИ РЕСУРСНИ ЦЕНТАР (*даље у тексту ОРЦ*) – представља виши степен капацитативног развоја омладинског центра. Представља омладински центар (по горе дефинисаним критеријумима), али који има капацитет за унапређење омладинске политике, јачање капацитета актера омладинске политике, и пружања услуга/сервиса/програма омладинског рада и неформалног образовања за младе. ОРЦ је простор који је намењен младима и актерима омладинске политике, не само у корисничком смислу него и у управљачком. Доприноси подизању капацитета актера омладинске политике и младих, те представља простор за размену знања и експертизе повезујући младе, практичаре/ке омладинског рада и неформалног образовања, истраживаче и доносиоце одлука. ОРЦ је простор у коме више актера омладинске политике умрежавају своје ресурсе и заједнички пружају сервисе и програме, као и што заједнички управљају простором/програмом, а у циљу пружања квалитетнијих услуга за младе. ОРЦ нема

сврху репрезентативности и координације актера, него представља простор за развој међусекторске и интерсекторске сарадње актера омладинске, умрежавање ресурса и експертизе у циљу унапређење квалитета услуга за младе као и спровођења јавних политика. ОРЦ може да представља ресурс центар за актере омладинске политике у више ЈЛС, као и да редовно користи и промовише релевантна истраживања од интереса за младе.

Напомена

Уколико другачије није назначено, појмови омладински центар, омладински ресурсни центар и омладински клуб, даље у тексту заједнички ће се називати **омладински простори или простори**.

1.2. ДОДАТНА ВРЕДНОСТ ЗА СТИЦАЊЕ ЛИЦЕНЦЕ / ОЗНАКЕ

У овом моменту, **процес акредитације није могуће дефинисати** услед текућих измена јавних политика, и представља задатак за наредне процесе. Радна група истиче важне одреднице будућег процеса акредитације који би се требао узети у разматрање.

Процес акредитације има вишеструку сврху и додатну вредност а то су:

- Унапређење капацитета чиме се осигурава сигурност и безбедност младих као и боља учинковитост програма за младе

- Већа препознатљивост рада у локалној заједници од стране младих и релевантних актера

- Умрежавање ресурса и унапређење међусекторке сарадње

- Повећање могућности за креирање одрживе праксе

Такође;

- Процес акредитације није виђен као искључиво контролни процес, већ и као образовни процес који подиже и унапређује постојеће праксе у односу на просторни капацитет али и квалитет рада.

- При дефинисању надлежног тела за издавање лиценци водити рачуна да се осигура квалитет и стручност при вршењу процене али и кредибилитет државне институције. Једно од могућих решења је и оформљавање интер-секторског тела.

2. СТАНДАРДИ ЗА СТИЦАЊЕ ЛИЦЕНЦЕ / ОЗНАКЕ

1. Омладински простор има примарну мисију да служи омладинском сектору и младима

2. Омладински простор промовише сарадњу

3. Омладински простор има компетентни запослени кадар

4. Омладински простор има функционалан, безбедан, сигуран простор за младе

5. Омладински простор нуди толерантно, здраво и безбедно радно окружење

6. Омладински простор доприноси развоју квалитета омладинског рада и спроводи квалитетне програме омладинског рада

7. Омладински простор омогућава и подстиче укључивање младих, удружења за младе, омладинских удружења и њихових асоцијација

8. Омладински простор доприноси развоју омладинске политике

9. Промоција вредности

10. Омладински простор промовише и спроводи програме програме

11. Транспарентне финансијске процедуре и организацијске политике

2.1. КАКО ЧИТАТИ И РАЗУМЕТИ ИНДИКАТОРЕ

Документ Стандарди омладинских простора препознаје диференцијацију омладинских простора у односу на капацитет и сврху, а то су:

1. Омладински клуб
2. Омладински центар
- 2.А. Омладински ресурсни центар.

Са увођењем диференцијације дефинишу се стандарди који су заједнички за сва три наведена простора али и стандарди који се специфични за сваки простор, чиме добијамо следећу поделу:

- Заједнички индикатори (који сва 3 типа простора морају испунити)
- Специфични индикатори (наведени тип омладинског простора мора испунити)

Имајући у виду да је омладински ресурсни центар капацитативно надограђен омладински центар, омладински ресурсни центар, поред заједничких стандарда мора испунити специфичне индикаторе наведене под омладинским центром, али и специфичне индикаторе дефинисане под омладинским ресурсним центром, чиме добијамо следећу схему (в. табела 1.)

Табела 1. Схема испуњености индикатора у односу на тип омладинског простора

ТИП ПРОСТОРА	ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ
1. Омладински клуб	Да	За омладински клуб
2. Омладински центар	Да	За омладински центар
2.А. Омладински ресурсни центар	Да	За омладински центар + омладински ресурсни центар

Овај приступ је направљен како би се избегло понављање текста и тиме растеретио документ.

Уколико није другачије назначено, наведени индикатори су заједнички за сва 3 простора.

СТАНДАРД I

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ИМА ПРИМАРНУ МИСИЈУ ДА СЛУЖИ ОМЛАДИНСКОМ СЕКТОРУ И МЛАДИМА

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Препознаје омладинске раднике/це као партнере/ке и активне сараднике/це у програмима и активностима које се реализују
- У складу са могућностима, спроводе се редовне квантитативне и квалитативне евалуације програма и утицаја на кориснике
- Служи младима и промовише и обезбеђује активно учешће младих¹³
- Обезбеђује услове за реализацију програма, услуга и активности за младе, од којих је већина базарина на неформалном образовању/учењу¹⁴
- Обезбеђује услове за реализацију омладинског рада¹⁵ и рада са младима¹⁶
- Услуге (укључујући опрему и простор) доступни су на бесплатно коришћење корисницима програма/услуга¹⁷ и активности у складу са унапред дефинисаним минимумом (поштујући транспарентне процедуре). Програми финансирани из јавних средстава морају бити бесплатни, као и програми омладинског рада.
- Програми омладинског рад осигуравају равноправне могућности учешћа младих особа – омладински радници/це чине додатне напоре за инклузију осетљивих група и имају прилагођен приступ свакој младој особи у зависности од њихових личних потреба.
- Служи актерима локалне омладинске политике око важних питања за омладинску политику на локалном нивоу
- Омладински простор служи младима, без обзира на њихову политичку или било другу одређеност и припадност

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

2.A. Омладински ресурсни центар

- Служи актерима омладинске политике око важних питања за цео омладински сектор

13 В, дефиниције појмова на крају документа

14 Ибид

15 Ибид

16 Ибид

17 Млади, неформалне групе младих, удружења младих и за младе и њихови (кровни) савези

СТАНДАРД II

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ПРОМОВИШЕ САРАДЊУ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Мапира, успоставља и промовише сарадњу са неформалним групама младих, удружењима младих и за младе, њиховим (кровним) савезима.
- Мапира, успоставља и промовише сарадњу са члановима и чланицама локалних савета за младе, форума и парламената и другим савезима
- Подстиче и промовише сарадњу са родитељима, старатељима, хранитељима, као и њиховим саветима
- Подстиче и промовише континуирану сарадњу са локалном самоуправом у складу са својим мандатом
- Успоставља и промовише међусекторску сарадњу са привредним сектором, државним институцијама на локалу од интереса за младе у складу са реалном потребом¹³

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

2. Омладински центар

- Успоставља и промовише интерсекторску сарадњу на нивоу више ЈЛС, а између организација младих и за младе, омладинских клубова, омладинских центара, фондација и (кровним) савезима

2. А. Омладински ресурсни центар

- Подстиче и промовише континуирану сарадњу са Министарством омладине и спорта
- Успоставља и промовише међусекторску сарадњу са привредним сектором и државним институцијама на републичком и међуопштинском нивоу од интереса за младе¹⁴
- Успоставља и промовише интерсекторску сарадњу на републичком нивоу, а између организација младих и за младе, омладинских клубова, омладинских центара, омладинских ресурсних центара, фондација и (кровним) савезима
- Успоставља и промовише интернационалну сарадњу у областима омладинског рада и омладинске политике.

¹³ Нпр. основне школе, средње школе, установе социјалне заштите, културне установе, здравствене установе, ватрогасне службе, полицијске станице, месне заједнице, Националном службом за запошљавање

¹⁴ Ибид

СТАНДАРД III

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ИМА КОМПЕТЕНТНИ ЗАПОСЛЕНИ КАДАР

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

1. Омладински клуб

Омладински клуб поседује минимум 1 радну позицију:

1. Омладински/а радник/ца – поседује компетенције у складу са квалификацијом занимања омладински/а радник/ца, што прописује секторско веће, а спроводи Агенција за квалификације РС.

2. Омладински центар и 2.А. Омладински ресурсни центар

Омладински центар поседује минимум 3 радне позиције:

1. Управљачка позиција– поседује компетенције са минимум 5 година искуства у управљању програма у омладинском сектору и 3 године искуства у управљању организације/институције у омладинском сектору;

2. Координатор/ка за администрацију и финансије;

3. Омладински/а радник/ца – поседује компетенције у складу са квалификацијом занимања омладински/а радник/ца, што прописује секторско веће, а спроводи Агенција за квалификације РС¹³.

НАПОМЕНА

Размотрити модел додатног ангажовања агенције, удружења или омладинских радника/ца, уколико омладински простор има повећан број дугорочних корисника/ца, у складу са чим је потребно ангажовати додатне људске ресурсе.

¹³ 2022. године запошета је ревизија стандарда занимања омладински радника/ца, Стандард 3. ће по окончању процеса бити хармонизовани са истим

СТАНДАРД IV

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ИМА ФУНКЦИОНАЛАН, БЕЗБЕДАН, СИГУРАН ПРОСТОР ЗА МЛАДЕ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Простор за индивидуални рад који је осигурава поверљивост разговора, сигурност и безбедност младих али и транспарентност поштовања етичког кодекса запослених;
- Простор за самоуслуживање безалкохолних и топлих напитака;
- Осигурана видљивост и контролу уласка корисника/ца од стране запослених
- Обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом (рампа, тоалет и равни прагови)
- Обезбеђен бесплатан приступ интернету за младе
- Простор мора демонстрирати: промоцију заштите животне средине и одрживог развоја (рециклирање материјала, итд);
- Обезбеђен простор без употребе и промоције дуванских производа, алкохолних пића и других ПАС, као и њихових индустрија
- Обезбеђена расвета на уласку, док је видео надзор пожељан
- У односу на сигурност и хигијену, мора демонстрирати поштовање законом прописаних услова за рад
- Омладински центар и клуб на зидовима просторија може имати само промотивне постере који промовишу позитивне вредности, људска права, заштиту, здравље и сигурност младих, поштовање различитости, промоцију заштите животне средине и одрживог развоја

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

1. Омладински клуб мора да поседује:

- а) Услове за чување поверљивих података и документације у дигиталном и физичком формату
- б) Једну просторију за реализацију програмских активности адекватне величине за минимум 10-15 учесника/ца; Просторија мора имати обезбеђено минимум 15 мобилних столица који се могу поставити у круг, интернет, рачунар, пројектор, флипчарт таблу, итд

2. Омладински центар мора да поседује:

- а) одвојену просторију за административне послове;
- б) Две одвојене просторије за реализацију пррограмских активности адекватне величине за минимум 20-25 учесника/ца; Просторије морају имати обезбеђено минимум 25 мобилних столица који се могу поставити у круг, интернет, рачунар, пројектор, флипчарт таблу, итд

2.А. Омладински ресурсни центар мора да поседује:

- а) А и б индикатора као и Омладински центар
- б) Смештајни капацитет за минимум 30 учесника/ца који може бити у оквиру комплекса или поседовати уговор/споразум о смештајним капацитетима са другим правним субјектом у радијусу до око 1 километар.
- в) простор за подршку удружењима младих и за младе, неформланим групама младих – поседује мин 5 радних столова и приступ интернету

СТАНДАРД V

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР НУДИ ТОЛЕРАНТНО, ЗДРАВО И БЕЗБЕДНО РАДНО ОКРУЖЕЊЕ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Омладински простор има усвојену политику за заштиту, сигурност и здравље деце и младих као и обучен кадар
- Омладински простор демонстрира инклузивност младих из рањивих група (млади са инвалидитетом, НЕЕТ млади, млади из социјално угрожених категорија, ЛГБТ, млади из мањинских заједница) подразумевајући да спроводи програме који досежу младе из рањивих група са прилагођеним приступом и дугорочно их укључује у програме омладинског простора
- Омладински простор са својим програмима, мисијом и вредностима јасно промовише и демонстрира мултикултуралност, забрану дискриминације по било ком основу, као и политизацију простора
- Омладински простор је доступан младима са инвалидитетом, не само кроз физичко окружење него поседује и адекватне програме
- Омладински простор поштује Стандарде за превенцију конзумације алкохола у омладинским активностима и запослени су упознати са истима
- Омладински простор демонстрира активно учешће младих у процесима доношења одлука

СТАНДАРД VI

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ДОПРИНОСИ РАЗВОЈУ КВАЛИТЕТА ОМЛАДИНСКОГ РАДА И СПРОВОДИ КВАЛИТЕТНЕ ПРОГРАМЕ ОМЛАДИНСКОГ РАДА

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Редовно спроводи евалуације свог рада као основу за унапређење праксе
- Израђен план деловања, као и индикаторе праћења
- Програми су у складу са Националном стратегијом за младе као и регионалним и локалним акционим плановима за младе
- Поседовање јасних механизма праћења напретка младих који су укључени у дугорочне програме
- Поштовање Смернице за осигурање квалитета програма омладинског рада – НАПОР
- Постоји програмски савет¹³ који укључује репрезентативне представнике младих (1/3) у складу са националним стандардима за укључивање представника младих

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

1. Омладински клуб

- Базира свој рад на чињеницама користећи постојећа истраживања о потребама младих или кроз директно испитивање потреба младих у својој заједници
- Улаже напоре у развој иновативних приступа и програма омладинског рада

2. Омладински центар

- Користи постојећа истраживања о потребама младих и базира свој рад на чињеницама
- Улаже напоре у развој иновативних услуга и сервиса као и програма омладинског рада
- Подстиче међусекторску сарадњу, подстиче професионалну јавност на јавне расправе, размену информација и организује стручне скупове, тестира иновативне приступе у пракси и промовише примере добре праксе.
- Спроводи обуке за омладинске раднике и раднице као и

13

В. дефиниције појмова на крају документа

друге релевантне актере у циљу унапређења праксе

- Спаја истраживање, јавне политике, образовање и директан рад са младима у циљу поспешивања иновативних и одрживих пракси омладинског рада
- Организује програме са међународним учесницима, као и студијске посете

2.A. Омладински ресурсни центар

- Спроводи редовна истраживања о потребама младих и базира свој рад на чињеницама
- Улаже напоре у развој иновативних модела омладинског рада
- Подстиче међусекторску и међународну сарадњу, подстиче професионалну јавност на јавне расправе, размену информација и организује стручне скупове, тестира иновативне приступе у пракси и промовише примере добре праксе.
- Спроводи обуке, публикује стручну литературу за омладинске центре и клубове, удружења младих и за младе, омладинске раднике и раднице, као и друге релевантне актере у циљу унапређења праксе
- Организује међународне конференције, обуке.

СТАНДАРД VII

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ОМОГУЋАВА И ПОДСТИЧЕ УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ, УДРУЖЕЊА ЗА МЛАДЕ, ОМЛАДИНСКИХ УДРУЖЕЊА И ЊИХОВИХ АСОЦИЈАЦИЈА

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Развија централизован преглед ресурса, програма, услуга које актери ОП и други актери са локала нуде младима.
- Чини ресурсе доступне корисницима и корисницама и промовише их кроз сарадњу најмање три актера у заједници.
- Обезбеђујући им ресурсе и простор, подржава реализацију програма удружења младих, удружења за младе и њихових савеза, као и реализацију активности неформалних група потпуно бесплатно.

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

2. Омладински центар

- Омладински центар у јавној својини обезбеђује коворкинг просторе за удружења младих, удружења за младе и њихове савезе и подржава тиме њихове програме.

2.А. . Омладински ресурсни центар

- Развија централизован преглед ресурса, програма, услуга које актери ОП и други актери нуде на нивоу више ЈЛС у којима делује.
- У јавној својини обезбеђује коворкинг просторе за удружења младих, удружења за младе и њихове савезе и подржава тиме њихове програме.

СТАНДАРД VIII

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ДОПРИНОСИ РАЗВОЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Промовише и подржава програме и активности важне за развој омладинске политике на локалном и националном нивоу.
- Реализује минимум једну заједничку националну координисану годишњу кампању.
- Учествоује у важним процесима за младе у заједници.
- У обавези да има развијене канале комуникације са актерима омладинске политике
- Омладински простор умрежава представнике младих, омладинске раднике/це, истраживаче и активисте.
- Својим програмским активностима континуирано јача капацитете младих, актера омладинске политике у области заговарања, развоја јавних политика, развоја механизма активног учешћа младих.
- Развија квалитетни оперативни програм на бази широких консултативних процеса са младима и истраживања релевантних актера омладинске политике који указују на приоритетне потребе младих и реално стање, кроз анализу пракси и потреба младих и актера омладинске политике
- Развија партнерства са кључним локалним и националним актерима омладинске политике: цивилним друштвом, локалним институцијама (нпр. кроз Меморандуме о сарадњи).

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

1. Омладински клуб

- Учествоује у локалним процесима (насељено место)

2. Омладински центар

- Учествоује у локалним процесима (ЈЛС)
- Простор служи за подстицање сарадње актера са локалног нивоа (ЈЛС)

2.А. Омладински ресурсни центар

- Учествоује у локалним регионалним и националним процесима
- Простор служи за подстицање сарадње актера регионалног нивоа (више ЈЛС)

СТАНДАРД IX

ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

Омладински простори промовишу заједничке вредности:

- Активно учешће младих
- Подршка личном и друштвеном оснаживању младих
- Поштовање људских и мањинских права, равноправност и забрана дискриминације
- Равноправне шансе за све
- Друштвена одговорност и солидарност
- Јавност и транспарентност свих процеса везаних за младе
- Промоција волонтеризма
- Поштовање етике у раду са младима
- Промоција одрживог развоја и здравља
- Реализује минимум једну кампању промоције вредности

СТАНДАРД Х

ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОРИ ПРОМОВИШУ И СПРОВОДЕ ПРОГРАМЕ ЗА МЛАДЕ

10.1. ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР СПРОВОДИ ПРОГРАМЕ ЗА МЛАДЕ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Програми за младе се спроводе у складу са релевантним ЛАП-ом (локални/регионални/национални)
- Постоји годишњи план активности програма за младе
- Већина образовних програма се спроводе по принципима неформалног образовања и омладинског рада.
- Примарни корисници центра су млади и омладински радници/е
- Програми за младе се спроводе у континуитету (увек има барем 1 активан програм)

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

2. Омладински центар и 2.А. Омладински ресурсни центар

- Постоји успостављена база едукатора/ки са дефинисаним процедурама

10.2. ОМЛАДИНСКИ ПРОСТОР ПРОМОВИШЕ ПРОГРАМЕ ЗА МЛАДЕ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Постоје сопствени налози на друштвеним мрежама (минимум 2) преко којих се промовишу програми за младе
- Постоји сарадња са медијским кућама (новине/радио/телевизија/интернет портали) које прате програме за младе који се организују у простору за младе
- Промовише сопствене програма за младе, као и остале програме за младе релевантних институција, организација и неформалних група а које су у складу са вредностима центра

СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ

2.А. Омладински ресурсни центар

- Промовише и друге актере омладинске политике, као и остале програме за младе релевантних институција и организација, омладинских центара и клубова, а које су у складу са вредностима центра.

СТАНДАРД XI

ТРАНСПАРЕНТНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПРОЦЕДУРЕ И ОРГАНИЗАЦИЈСКЕ ПОЛИТИКЕ

ЗАЈЕДНИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Годишњи финансијски извештаји су доступни на интернет страници омладинског простора
- Периодични програмски извештаји су јавно доступни на интернет страници омладинског простора
- Усвојен је и спроводи се етички кодекс
- Правилник о понашању и обавезама ангажованих лица/ агенција
- Усвојени стандарди у омладинским активностима у превенцији конзумације и промоције алкохола
- Правилник о заштити деце и младих у омладинском раду
- Транспарентност у раду, као и транспарентност јавних набавки у складу са позитивним прописима који се на то односе
- Постоји јасна процедура о креирању буџета и доношењу одлуке о начину трошења опредељених средстава

ПОЈМОВНИК

АКТИВНО УЧЕШЋЕ МЛАДИХ

Активно учешће подразумева учешће у процесу идентификације потреба и проблема, истраживању потенцијалних решења, доношењу одлука и планирању и спровођењу акција у заједници. Активно учешће младих у раду институција и друштвеним процесима омогућава младима да преузму одговорност за сопствену будућност и будућност друштва, што им истовремено помаже да стекну аутономију и пружа прилику да задобију бројне вештине и знања. Активно учешће младих представља окосницу сваке омладинске политике. Потребно је да млади активно учествују како у креирању тако и у спровођењу омладинске политике на свим нивоима. Водећи рачуна о принципима репрезентативности и инклузивности, активно учешће младих схватамо пре свега као њихово учешће у процесима доношења свих одлука које настоје да одговоре на питања која се тичу младих. Учешће младих у процесима доношења одлука одвија се кроз програме и активности удружења младих и за младе, као и неформалних група. Учешће у раду институција и тела, путем различитих механизма – савета, ученичких и студенских парламената, радних група, редовних консултација, структурираног дијалога, заговарања и коменаџмента без сумње је важан облик учешћа младих)

НЕФОРМАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ / УЧЕЊЕ (engl. non-formal learning)

Неформално образовање је сваки вид образовања који се спроводи ван формалног образовног система (школе или факултета), мада може да представља допуну формалном образовању. Односи

се на лични и друштвени развој. Неформалним учењем стичу се знања, вештине и компетенције (види: омладински рад и неформално образовање/учење) усмерене на развој личних потенцијала и вредности, као и на побољшање конкурентности на тржишту рада. Активности у неформалном учењу одвијају се према принципима добровољности и активног учешћа, ослањајући се на искуства оних који у њима учествују. Ове активности би требало систематски пратити и процењивати, при чему ови процеси могу бити сертификовани. У неформалном учењу они који учествују у активностима учења креирају крајње исходе процеса. Други назив за овај вид учења је ванинституционално учење. Национални оквир квалификација нуди следећу дефиницију овог појма: ванинституционално учење означава процес који се дешава ван образовних институција, али у коме је циљ процеса учења свакако јасан.

ОМЛАДИНСКИ РАД

Омладински рад (engl. youth work) представља стручни, педагошки рад са младима, који се одвија изван система формалног образовања, тј. у оквиру слободног времена младих и у који се млади укључују на добровољној основи. Омладински рад је комплементаран са формалним образовањем. Представља планиран (и континуиран) процес образовног карактера, креиран са сврхом пружања подршке младима у процесу осамостаљивања. Омладински рад спроводе омладински радници/е, који помажу младима у личном и социјалном развоју како би постали активни/е чланови/це и учесници/е у процесу доношења одлука. Идеја омладинског рада заснива се на креирању сигурног окружења и могућности за активно учешће младих. Млади у омладинском раду стичу компетенције за запошљивост, преиспитују и изграђују своје вредности и ставове, а тиме и идентитет. (Речник омладинске политике)

Термин омладински рад препознат је и у Закону о младима (чл. 3, став 4), где се наводи да омладински рад представља онај део омладинских активности које се организују са младима и за младе, заснивају на неформалном образовању, одвијају у оквиру слободног времена младих и предузимају ради унапређења услова за лични и друштвени развој младих, у складу са њиховим потребама и могућностима и уз њихово добровољно учешће.

РАД СА МЛАДИМА

Рад са младима (engl. working with youth) тиче се самњ циљне групе, односно младих, па самим тим укључује све активности које су фокусиране на младе, укључујући омладински рад, школство, полицију у оквиру одељења за малолетничку деликвенцију, спортске активности, културно-уметничке активности итд. Рад са младима представља шири појам од омладинског рада и неформалног образовања. Рад са младима укључује и формално и неформално образовање, као и омладински рад. Међутим, није сваки рад са младима омладински рад или неформално образовање.

ПРОГРАМСКИ САВЕТ

Програмски савет у оквиру омладинских простора представља стручно тело које је бирано из редова оснивача, пружалаца сервиса у оквиру омладинског простора, младих као и других релевантних актера. Основна сврха програмског савета је креирање и уређење услуга/сервиса и програма омладинских простора, а које ће одговарати на потребе својих корисника. Прецизне ингеренције, начин функционисања и бирања програмског савета, дефинише сваки оснивач тј. управљач омладинског простора, а може да укључује следеће ингеренције: а) Предлаже и дефинише програм Простора (једногодишње и вишегодишње), а у складу са потребама и могућностима, б) предлаже потребан буџет за извођење програма; в) расписује и спроводи конкурс за удружења младих и за младе за спровођење програма у оквиру омладинског простора, према утврђеном програму, критеријуму, стандарду и приоритетима; г) осигурава операционализацију програма у оквиру простора, д) Осигурава квалитет програма и предлаже прописе и стандарде за спровођење програма; њ) Осигурава да програми пружају безбедно и здраво окружење за младе у складу са политикама; ж) Иницира спровођење истраживања потреба и евалуацију програма; з) Иницира унапређење праксе и иновативне приступе у раду са младима, и др.

ОТВОРЕНА ПИТАЊА

- Како осигурати да предложени простори за младе не буду конкуренција удружењима младих и за младе и да им суштински пружају подршку, без да их заступају, повезују, за њих раде истраживања и представљају их на вишим нивоима организовања?

- Како осигурати да се финансирање омладинских простора у јавном власништву не врши на уштрб и иначе оскудних средстава за локалну омладинску политику којим су подржана удружења да пружају услуге и програме омладинског рада и политике?

- Процес лиценцирања је од суштинске важности за прихватање стандарда и у нераскидивој је вези са њима. У великој мери став о прихватању стандарда формираће се на основу дебате о будућем моделу за лиценцирање.

- Неопходно је промислити о томе како се заштитити од могућих злоупотреба, нарочито од политизације када су простори у јавној својини у питању.

- Постављени стандарди су према мишљењу удружења младих и за младе недостижни и нејасан је механизам како процес акредитације и стандардизације заправо представља и образовни процес кроз који се подижу и унапређују постојеће праксе.

- Како осигурати примену Закона о оглашавању Р. Србије (Закон о оглашавању "СЛ. Гласник РС, бр 6/2016 и 52/2019, чланови 46-59), а који се односи на комплексе предшколске, школске, здравствене или установе намењене малолетницима, и на омладинске просторе, са којим би се осигурала већа заштита права младих на одрастање у сигурном и здравом окружењу и превенцији болести зависности.

Нови Сад, 2021.

ПЕНС

